

Новітні тенденції сучасного цивілізаційного розвитку

Статистичний аналіз інклюзивного розвитку (IDI) пов'язаний із низкою питань, зокрема й теоретико–методологічного характеру. Одна з основних проблем визначення такого аналізу – побудова його основи, відправним початком для розробки якого є визначення поняття інклюзивного розвитку.

Метою статті є огляд й упорядкування сформованих за визначеними критеріями напрямів та підходів до визначення поняття інклюзивного розвитку, висвітлення його соціального, економічного, екологічного змісту для вироблення цілісного розуміння зазначеного поняття та його класифікацію.

Поставлена задача викласти авторське бачення щодо оптимальної методологічної основи вимірювання показника інклюзивного розвитку, яка має базуватися на проведенні аналізу і врахуванні мікро– та макрорівневих нерівностей, що відбивають темпи і рівень економічного, соціального та екологічного розвитку країни і визначають її рейтингове місце у світовій економіці за цим індексом.

В статті оцінюється єдина міра інклюзивного зростання для ринків, що розвиваються, інтегруючи їх результати економічного зростання та розподіл доходу. Розподіл країн калібрується комбінуванням ВВП на душу населення та розподілом доходу. Застосовується мікроекономічна концепція функції соціальної мобільності на базі макроекономічного рівня для вимірювання інклюзивного зростання, ближчого до абсолютного визначення зростання.

Ключові слова: інклюзивний розвиток, економічний розвиток, соціальний розвиток, екологічний розвиток, макрорівень.

ДРИГА С.Г.,
БАРВИНОК А.С.

Новейшие тенденции современного цивилизационного развития

Статистический анализ инклюзивного развития (IDI) связан с рядом вопросов, в том числе и теоретико–методологического характера. Одна из основных проблем определения такого анализа – построение его основания, отправным началом для разработки которого является определение понятия инклюзивного развития.

Целью статьи является обзор и упорядочение сформированных по определенным критериям направлений и подходов к определению понятия инклюзивного развития, освещения его социального, экономического, экологического содержания для выработки целостного понимания этого понятия и его классификацию.

Поставленная задача выложить авторское видение оптимальной методологической основы измерения показателя инклюзивного развития, которая должна базироваться на проведении анализа и учете микро– и макрорівневих неровностей, отражающих темпы и уровень экономического, социального и экологического развития страны и определяют ее рейтинговое место в мировой экономике по этому индексу.

В статье оценивается единственная мера инклюзивного роста для развивающихся рынков, интегрируя их результаты экономического роста и распределение дохода. Распределение стран калибруется комбинированием ВВП на душу населения и распределением дохода. Применяется микроэкономическая концепция функции социальной мобильности на базе макроэкономического уровня для измерения инклюзивного роста, близкого к абсолютному определению роста.

Ключевые слова: инклюзивное развитие, экономическое развитие, социальное развитие, экологическое развитие, макроуровень.

DRIGA S.G.,
BARVINOK A.S.

Modern trends of modern civilizational development

Statistical analysis of inclusive development (IDI) is linked to a number of issues, including theoretical

and methodological issues. One of the main problems in defining such an analysis is the construction of its basis, the starting point for the development of which is to define the concept of inclusive development.

The purpose of the article is to review and streamline the directions and approaches formed by defined criteria and approaches to the definition of the concept of inclusive development, to cover its social, economic, environmental content in order to develop a holistic understanding of the concept and its classification.

The task is to present the author's vision on the optimal methodological basis for measuring the inclusive development indicator, which should be based on the analysis and taking into account micro- and macro-level inequalities, which reflect the pace and level of economic, social and environmental development of the country and determine its rating place in the world economy index.

The article evaluates a single measure of inclusive growth for emerging markets, integrating their economic growth outcomes and income sharing. The distribution of countries is calibrated by combining GDP per capita and income distribution. The microeconomic concept of the social mobility function, based on the macroeconomic level, is applied to measure inclusive growth closer to absolute definition of growth.

Keywords: inclusive development, economic development, social development, ecological development, macro-level, macro-level.

Постановка проблеми. Глобальна економічна криза продемонструвала суттєві дисбаланси моделей зростання світової економіки і викликала завдання переходу до нової, більш гнучкої і збалансованої моделі, здатної підтримувати усталені високі темпи зростання в довгостроковій перспективі разом із забезпеченням рівності в доступу до усіх видів ресурсів.

Досягнення сталого розвитку мало проблематичний характер за рахунок компромісів на користь економічного зростання в порівнянні з соціальним добробутом і екологічною життєздатністю. В свою чергу, концепція інклюзивного зростання підкреслює соціальні, екологічні та політичні аспекти розвитку.

Інклюзивний розвиток заснований на такому типі економічного зростання, який дозволяє відчувати його результати кожному члену суспільства, охоплюючи усі сфери його життя.

Актуальність теми. Труднощі сталого розвитку в оптимізації екологічного, соціального та економічного аспектів для нинішнього і майбутніх поколінь – привели до появи нових концепцій – щодо подальшого розвитку в довгостроковій перспективі: концепція нової норми, концепція реіндустріалізації, концепція «зеленої» економіки та «золотого мільярду».

Поступово в наукових колах сформувалася потреба більш широкої парадигми погляду на зростання і розвиток, а разом з цим нових, більш ефективних концепцій «для усіх» (тобто інклюзивних концепцій).

У межах цієї парадигми виникла та отримала значний інтерес і поширення концепція інклюзивного сталого зростання (inclusive sustainable growth).

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Серед українських науковців можна виділити наукові праці А.В. Базілюка, Т.Г. Затонацької, С.С. Кожемякіної, І.В. Тараненко [5]. В їх працях ідеї видатних західних дослідників багато в чому втрачають свій первісний зміст, і «збагачуються» звичним набором «напрямків і рекомендацій» з інклюзивного (а раніше – «сталого», «збалансованого», «соціально-орієнтованого», «інноваційного» тощо) розвитку. В багатьох роботах міститься лише обґрунтування важливості інклюзивного зростання як основи соціально-економічного розвитку країни через Базілюка запропоновано два методичні підходи щодо визначення індексу інклюзивного зростання. Перший метод показує скільки держава недоотримає ВВП через бідність, безробіття і боргове фінансування економіки, а другий базується на визначенні інтегрального показника інклюзивного розвитку через визначення рівня доступу до результатів праці.

Безумовно, для оцінки ефективності державної стратегії управління економікою вимірювати ступінь інклюзивності зростання необхідно. Зокрема, такий індекс може висвітлити існуючі проблеми і порівняння із іншими країнами, але чи дасть це відповідь на питання – яким чином забезпечити інклюзивний розвиток країни, що перешкоджає такому розвитку і чому в більшості країн його не забезпечено раніше? Відповідь на

це питання складно знайти в дослідженнях світових організацій, незважаючи на їх намагання вимірювати і обчислювати індекси. Тому такий інтерес викликала концепція інклюзивних інститутів (далі – KII), висунута у роботі американського неоінституціоналіста з Массачусетського технологічного інституту Дарона Аджемоглу (Daron Acemoglu) і гарвардського політолога Джеймса Робінсона (James A. Robinson) [4]

Цінність їх концепції не в тому, що в черговий раз проголошується безумовне «інститути мають значення» або «інститути вирішують усе». Ґрунтуючись на неоінституційній теорії, автори пояснюють відмінності в економічному і соціальному розвитку різних країн, і чинників, що сприяють або перешкоджають економічному зростанню і накопиченню достатку. Аналогії та паралелі цієї концепції з більш ранніми економічними теоріями, безумовно, існують, як і їх органічний зв'язок і спадкоємність. Все частіше дослідники, зайняті пошуком джерел економічного зростання активно втручаються в сферу політичних і соціальних відносин, ширше залучають історичний матеріал. Звичайні динамічні ряди все частіше доповнюються міждержавними зіставленнями, а місце елементарних виробничих функцій починають займати багатофакторні порівняння. При цьому такі змінні, як норма особистих заощаджень (або норма накопичень) в подібних розрахунках взагалі відсутні. Зате значне місце відводиться тим змінним, які, на думку Р. Берроу, повинні грати негативну роль (масштаби споживання держави, інфляція тощо), і, що особливо істотно, змінним, що характеризують вплив суспільно-політичних відносин (ступінь демократизації суспільства, розподіл влади, дотримання законів, перш за все реальний захист прав власності і контрактних прав) [6].

Останнім часом і представники економічного мейнстріму почали схилятися до думки, що інституційні структури виявляються найбільш глибоким джерелом сталого розвитку та економічного зростання, а необхідною умовою цього є здатність економічних інститутів використовувати потенціал інклюзивних ринків, заохочувати технологічні інновації, інвестувати в людський капітал і мобілізувати таланти і навички значного числа людей. Пояснення, чому так часто економічні інститути нездатні досягти цих цілей, – центральна тема досліджень Д. Аджемоглу і Д. Робінсона. Не менш важливе для них розглянути,

як саме влада розподілена в суспільстві: які можливості різних груп громадян ставити спільні цілі і досягати їх, а з іншого боку – обмежувати інші групи громадян в досягненні їх цілей. Центральним для концепції Д. Аджемоглу і Д. Робінсона є зіставлення екстрактивних і інклюзивних інститутів. Для цього виконано докладний аналіз закономірностей, методів, прикладів регулювання (взаємозв'язаного розвитку (коеволюції) політичних і економічних інститутів в багатьох країнах на протязі довгого історичного періоду.

Виклад основного матеріалу. Інклюзивні економічні інститути дозволяють співучасть якщо не усіх, то великої кількості громадян в економічних відносинах з можливістю отримання доходу/прибутку. Ці інститути мають також забезпечувати вільний вхід на ринок для нових компаній і вільний вибір професії і кар'єри для усіх громадян. Тобто вони стимулюють економічну активність усіх верств населення, а це дозволяє найкращим чином використовувати їх таланти і навички, при цьому залишаючи право вибору за кожною окремою людиною. Обов'язковою складовою інклюзивних інститутів є захищені права приватної власності, неупереджена система правосуддя і рівні можливості для участі усіх громадян в економічній діяльності. Інклюзивні економічні інститути підтримуються інклюзивними політичними інститутами, які перешкоджають вузьким групам інтересів регулювати економіку країни на свою користь.

Інститутам, які мають властивості, протилежні інклюзивним, автори концепції дали назву екстрактивних інститутів (від англ. to extract – «витягувати», «вичавлювати»), спрямованих на те, щоб «вичавити» максимальний дохід з експлуатації однієї частини населення і спрямувати його на збагачення іншої частини. Екстрактивні інститути допускають або встановлюють відчуження власності або доходів на користь вузьких груп. Вони дозволяють вузькій групі громадян управляти економікою країни для власних інтересів і перешкоджають іншим групам громадян отримувати для себе вигоду з участі в економічних відносинах. Екстрактивні економічні інститути підтримуються екстрактивними політичними інститутами, які зберігають контроль привілейованих груп над економікою країни. У роботі позначено такий характер взаємодії нерівності і економічного зростання:

- зниження нерівності в країні (і не тільки у розподілі ВВП) є фактором (а не результатом) росту її економіки;

- подолання нерівності – не результат зростання економіки, а результат досягнутого ступеню інклюзивності інститутів даної країни.

Існують обґрунтовані докази того, чому в деяких країнах політичні процеси призводять до створення інклюзивних інститутів, які сприяють зростанню економіки, тоді як в більшості країн світу протягом всієї історії людства політичні процеси вели і ведуть до протилежного результату – утвердження екстрактивних інститутів, що заважають економіці зростати. У ході цього процесу старі технології замінюються новими, нові сектори економіки залучають ресурси за рахунок старих, нові компанії витісняють визнаних раніше лідерів. Екстрактивні інститути в довгостроковій перспективі перешкоджають економічному і інноваційному розвитку внаслідок декількох факторів. По-перше, неможливість захисту прав власності і контрактних прав, відчуження результатів праці, створюють негативні стимули для більшості громадян о досягнення економічного успіху. По-друге, вузькі групи, які контролюють економіку в країнах з екстрактивними інститутами, перешкоджають інноваційному розвитку, тому що нові технології можуть підірвати сектори економіки, що дають їм прибуток, і створити інші групи, які можуть направити економічні ресурси на підриг їх влади (перерозподілити 1080 ресурси не на їх користь). Опір «творчому руйнуванню» часто і лежить в основі опору створенню інклюзивних економічних і політичних інститутів. Це і є найважливіша перешкода на шляху не тільки інноваціям, а взагалі інклюзивному сталому розвитку цих країн.

З цих причин, хоч екстрактивні економічні інститути і можуть генерувати економічне зростання, це зростання не буває сталим, і не супроводжується «творчим руйнуванням», адже не засновано на інноваціях. Коли і політичні, і економічні інститути екстрактивні, технічному прогресу і процесу «творчого руйнування» просто нізвідки взятися. Протягом деякого часу країна може підтримувати економічне зростання шляхом перерозподілу ресурсів, в тому числі людських, але таке зростання має глибокі внутрішні обмеження. Коли межа досягнута, зростання зупиняється, як воно зупинилося у СРСР ще у 1970-ті роки. І навіть, коли це зростання все ще було високим,

науково-технічний прогрес у більшості галузей економіки Радянського Союзу майже не відбувався. Тільки у військовій і аерокосмічній сферах, завдяки колосальним ресурсам, які в них вкладалися за рахунок усіх інших галузей економіки, активно розвивалися нові технології. А в цілому радянська промисловість ставала все більш несприйнятливою до інновацій [2].

Інклюзія (англ. inclusion – включення, залученість) – це збільшення ступеню участі усіх громадян соціуму у процесі економічного зростання і справедливий розподіл його результатів. Поняття має широке значення і реалізоване в багатьох аспектах, у зв'язку з чим в економічній літературі розглядаються поняття «інклюзивне зростання», «інклюзивні інновації», «інклюзивний розвиток», «інклюзивна економіка» тощо. Інклюзивний розвиток заснований на такому типі економічного зростання, який дозволяє відчувати його результати кожному члену суспільства, охоплюючи усі сфери його життя. На основі аналізу сучасної економічної літератури, оглядів, доповідей, підготовлених міжнародними експертами для міжнародних організацій, дослідження статистичних даних можна визначити ключові моменти інклюзивного зростання: ширші цілі (не тільки збільшення доходу або ВВП); всебічний розвиток людського капіталу; скорочення нерівності і бідності; важливість активної участі в економічному житті, а не тільки в розподілі доходу; отримання вигоди широкими верствами населення, особливо дітьми, жінками, людьми похилого віку; дбайливе використання природних ресурсів і захист навколишнього середовища.

Інклюзивне зростання – це зростання, яке дозволяє залучити більшу частину трудових ресурсів до ефективної економічної діяльності завдяки чому забезпечити більшій частині населення більш високий рівень життя. Значна увага приділяється розподільчим аспектам добробуту і доданню зростанню антидискримінаційної спрямованості. Люди можуть отримувати вигоди від економічного зростання як пасивні учасники, не приймаючи активної участі у збільшенні доходу або ВВП, а лише завдяки політиці перерозподілу. Це є досить поширеною практикою у більшості країн, і не тільки в бідних і тих, що розвиваються. Насправді, різниця між цими двома перспективами (люди, як активні або пасивні учасники, як виробники і споживачі, як актори або як клієнти) не так оче-

видна, як може здатися, адже інклюзивний розвиток вимагає, щоб люди були активно включені в процеси політичних, соціальних і економічних змін. Однак більша «справедливість» і «рівність» у розподілі доходів може одночасно сприяти виключенню більш вмотивованих і здатних груп населення від активної участі в цих процесах.

До того, це виключає із бюджету країни величезні кошти, які доцільніше спрямувати на розвиток інфраструктури, найважливішого фактору інклюзивного зростання. Найбільш гостро проблема нерівності, тобто низького ступеня інклюзивності економічного зростання має місце в країнах із слабко розвинутими інфраструктурними мережами.

В Україні стратегія інклюзивного зростання поки що відсутня. Однак країна ще у 1992 р. приєдналася до стратегічного документу ООН «Порядок денний на XXI століття», підписала ряд міжнародних угод і договорів, які зобов'язують управлінські структури держави здійснювати розвиток на принципах збалансованості, а в 2015 р. було затверджено стратегію «Україна – 2020» року⁷. «Стратегія–2020» включає в себе 62 реформи. Метою реформ визначено досягнення європейських стандартів життя та гідного місця Україні в світі. З них пріоритетними визначені 8 реформ та 2 програми. Сутність цього програмного документу, покликано-го забезпечити стале економічне зростання можна визначити всього двома словами – добрі наміри А ухвалення на Самміті (Саміті) ООН зі сталого розвитку 17 глобальних Цілей сталого розвитку на період до 2030 року, потребує розробки нової стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року, проект якої вже існує (з намірами ще більш добрими)⁸. При розгляді проекту стратегії «Україна – 2030» звертає на себе увагу той факт, що поняттю «інклюзія» фактично не приділено уваги, хоч у вступній частині є визначення понять «інклюзивність», «інклюзивне зростання», «інклюзивне суспільство» та «інклюзивні інституції». В самому ж тексті сутність цих понять ніяк не розкривається. Є враження, що ці поняття використовуються в тексті проекту Стратегії як свого роду декор, і майже завжди разом із поняттям «збалансований», яке в даному контексті сприймається як синонім поняттю «інклюзивний». Однак у самому тексті проекту стратегії міститься чимало інструментів і механізмів щодо створення відповідного правового поля для інклюзивного зростання. Для оцінки ефективності державної політики в цьому напрямі необхідно

вимірювати ступінь інклюзивності зростання. Ряд міжнародних організацій вже приступили до розроблення методичних рекомендацій щодо розрахунку індексу інклюзивного розвитку. В запропонованих ними методиках важлива роль відводиться ефективній роботі влади та громадських інститутів, політика яких має бути оптимізована як для створення умов всеохоплюючої участі у виробництві ВВП, так і для виключення нерівності в розподілі створеного продукту. Оцінка інклюзивності економічного зростання за методиками міжнародних економічних інститутів в загальному вигляді являє собою математичний інструментарій, за допомогою якого розраховується зведений індекс. Для його розрахунку використовуються групи показників, які характеризують динаміку різних процесів, які мають вплив на результуючу інклюзивного зростання, а також регресивні рівняння, спрямовані на кількісну оцінку відповідних факторів.

Методики оцінки інклюзивності зростання та перелік основних показників, в різних методиках, представлені нижче. Перелік основних показників, які використовуються у методиці ООН [1].

Пов'язані з доходом: частка населення, яке споживає нижче 2 дол. в день (за ПКС в дол. США); відношення доходу і споживання найбільш багатих 20% населення до 20% найбільш бідних.

Не пов'язані з доходом: середня кількість років навчання (для молодого і дорослого населення); рівень дитячої смертності.

Зростання і розширення економічних можливостей: темпи зростання ВВП на душу населення за ПКС (у постійних цінах); показник зайнятості; еластичність загальної чисельності зайнятих до ВВП (еластичність зайнятості).

Ключові показники інфраструктури: споживання електроенергії на душу населення; частка асфальтованих доріг в загальній протяжності дорожньої мережі.

Соціальна рівність для забезпечення рівного доступу до економічних можливостей, послугам освіти і охорони здоров'я: кількість лікарів, медсестер і акушерського персоналу на 10 000 осіб; частка державних витрат на освіту і охорону здоров'я від загальних витрат; співвідношення учнів і вчителів у початковій школі.

Доступ до послуг соціальної інфраструктури: частка населення з доступом до електропостачання в загальній чисельності; частка населення, що користується якісними засобами санітарії.

Гендерна рівність і можливості: гендерна сегрегація у початковій, середній і вищій освіті.

Системи соціальних гарантій: частка витрат на соціальне забезпечення від державних витрат на охорону здоров'я і соціальне забезпечення.

Ефективне державне правління і громадські інститути: якість державного управління; рівень корумпованості.

Оцінка інклюзивності зростання за методологією МВФ [2] базується на концепції кривої вимірювання концентрації, яка визначає соціальну мобільність і аналізує розподіл доходів серед населення. Підсумкове рівняння регресії містить в собі дані, які характеризують середнє зростання доходів і нерівності по країнам світу за п'ять років, рівень доходу населення за ПКС за 5-річний період часу, варіації між країнами, на основі яких дається оцінка інклюзивності економічного зростання. В рамках даної методології задіяні групи показників – факторів інклюзивного зростання:

- макроекономічні: ВВП на душу населення, заборгованість по відношенню до ВВП, обсяг інвестицій, рівень інфляції, державні витрати, волатильність ВВП.

- структурні: відкритість економіці, рівень освіти, фінансова відкритість, обсяг прямих іноземних інвестицій, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, якість інфраструктури, експорт послуг і товарів.

Методика ОЕСР [3] фокусується на різних типах ресурсів, які можуть бути виміряні на даний момент і означати добробут майбутніх поколінь: економічний, природний, людський і соціальний капітали, включаючи в себе три ключових індикатори. Перший індикатор – багатовимірність, – виходить з визначення добробуту населення і включає в себе 11 показників в грошовому і негрошовому вимірі. Другий – вплив на розподіл, – пов'язаний з методом порівняння багатовимірних оцінок добробуту населення. Третій – стратегічна доцільність, – включає доходи домогосподарств і охорону здоров'я. Концепція інклюзивного зростання має велике значення для України в зв'язку з тими викликами, з якими їй довелося зіткнутися в останні роки. Адже кожна країна потребує окремого розгляду її проблем.

Світова екологічна ситуація вкрай катастрофічна і потребує негайних дій з боку політиків, підприємців і всіх мешканців Землі. Не менш важливим питанням є розрив між багатими націями

та бідними, соціальна нерівність та несправедливість. Для вирішення цих питань була розроблена концепція сталого розвитку, але втілюється вона поки не досить ефективно. Деякі країни вже прийняли модель сталого розвитку як національну модель. Наприклад, скандинавські країни, Австралія, Нова Зеландія, Японія мають показові місця в рейтингах з дослідження сталого розвитку. Однак досі не спостерігається глобальної тенденції руху світової спільноти до збалансованого розвитку майбутнього.

В останні роки світ перебував в економічній кризі, тому головною метою всіх держав був якнайшвидший підйом економіки країн. І знову екологічні та соціальні питання відійшли на задній план. Поки що екологічні виплати здійснюються за залишковим принципом. В Україні з року в рік не вистачає грошей в бюджеті, тому залишку взагалі немає. Для зміни такої ситуації потрібно ввести в дію відповідні закони, які забезпечували б надходження грошей на відновлення забруднених територій та впровадження новітніх технологій, що дозволило б оптимізувати використання природних ресурсів та зменшити кількість шкідливих відходів. Звичайно, це зменшить ВВП, але згодом стане зрозуміло, що це, навпаки, є економією витрат, які в протилежному разі будуть витрачені на відновлення екосистем. Тому краще попередити страшні наслідки забруднень, ніж потім намагатись їх ліквідувати.

Нова модель економіки розроблена, потрібно вводити її в дію. Концепцію сталого розвитку повинні підтримати всі країни, адже екологічні проблеми не мають кордонів. Якщо хоча б деякі країни будуть думати лише про досягнення максимальних фінансових прибутків, незважаючи на збитки, які при цьому припадають на навколишнє середовище та на населення, яке відсторонено від розподілу цього прибутку, то сталого розвитку у його чистому вигляді не буде досягнуто ніколи. Тому особливо важливою є міжнародна співпраця та спільна координація діяльності на шляху до збалансованого розвитку цивілізації.

Висновки

Отже, світова економічна, екологічна та соціальна ситуації вкрай катастрофічні і потребують негайних дій з боку політиків та всього населення Землі. Не менш важливим питанням є розрив між багатими націями та бідними, соціальна не-

рівність та несправедливість. Для вирішення цих питань була розроблена концепція сталого розвитку, але втілюється вона поки не досить ефективно. Деякі країни вже прийняли модель сталого розвитку як національну модель.

В останні роки світ перебував в економічній кризі, тому головною метою всіх держав був якнайшвидший підйом економіки країн. І знову екологічні та соціальні питання відійшли на задній план. Поки що екологічні виплати здійснюються за залишковим принципом. В Україні з року в рік не вистачає грошей в бюджеті, тому залишку взагалі немає. Для зміни такої ситуації потрібно ввести в дію відповідні закони, які забезпечували б надходження грошей на відновлення забруднених територій та впровадження новітніх технологій, що дозволило б оптимізувати використання природних ресурсів та зменшити кількість шкідливих відходів.

Нова модель економіки розроблена, потрібно вводити її в дію. Концепцію сталого розвитку повинні підтримати всі країни, адже екологічні проблеми не мають кордонів. Якщо хоча б деякі країни будуть думати лише про досягнення максимальних фінансових прибутків, незважаючи на збитки, які при цьому припадають на навколишнє середовище та на населення, яке відсторонено від розподілу цього прибутку, то сталого розвитку у його чистому вигляді не буде досягнуто ніколи. Тому особливо важливою є міжнародна співпраця та спільна координація діяльності на шляху до збалансованого розвитку цивілізації.

Список використаних джерел

1. Hoekman B. Trade Policy for Inclusive Growth // Policy Dialogue: Redefining the Role of the Government in Tomorrow's International Trade. Geneva: UNCTAD, 2012. URL: http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/ditc_dir_2012d1a_Hoekman.pdf.
2. Inclusive Growth: Measurement and Determinants. Washington DC: IMF, 2013. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.aspx?sk=40613.0>.
3. OECD Framework for Inclusive growth. Paris: OECD, 2014. URL: http://www.oecd.org/mcm/IG_MCM_ENG.pdf.
4. Аджемоглу Д., Робинсон Д. Почему одни страны богатые, а другие бедные. Происхождение власти, процветания и нищеты. Москва, АСТ, 2015. 693 с.
5. Базиліук А.В., Жулин О.В. Інклюзивне зростання як основа економічного розвитку. Економіка та управ-

ління на транспорті. 2015. Вип. 1. С. 19–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5.

6. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

7. Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року. Проект. URL: <http://ua.undp.org>.

8. Цит. за Радыгин А., Энтов Р. В Поисках институциональных характеристик экономического роста (новые подходы на рубеже XX – XXI веков). Вопросы экономики. 2008. №8. С. 6.

References

1. Hoekman B. Trade Policy for Inclusive Growth // Policy Dialogue: Redefining the Role of the Government in Tomorrow's International Trade. Geneva: UNCTAD, 2012. URL: http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/ditc_dir_2012d1a_Hoekman.pdf.
2. Inclusive Growth: Measurement and Determinants. Washington DC: IMF, 2013. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.aspx?sk=40613.0>.
3. OECD Framework for Inclusive growth. Paris: OECD, 2014. URL: http://www.oecd.org/mcm/IG_MCM_ENG.pdf.
4. Adzhemohlu D., Robynson D. Pochemu odny strany bohatyye, a druhyye bednyye. Proyskhozhdennyye vlasty, protsvetaniya y nyshchetyy. Moskva, AST, 2015. 693 s.
5. Bazyliuk A.V., Zhulyn O.V. Inkliuzyvne zrostannia yak osnova ekonomichnoho rozvytku. Ekonomika ta upravlinnia na transporti. 2015. Vyp. 1. S. 19–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5.
6. Pro Stratehiu staloho rozvytku «Ukraina – 2020»: Ukaz Prezydenta Ukrainy. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
7. Stratehiia staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku. Proekt. URL: <http://ua.undp.org>.
8. Tsyt. za Radyhyn A., Entov R. V Poyskakh ynstytutsionalnykh kharakterystyk ekonomicheskoho rosta (novyye podkhody na rubezhe KhKh – KhKh vekov). Voprosy ekonomyy. 2008. №8. S. 6.

Дані про авторів

Дрига Сергій Георгійович,

доктор економічних наук, професор; професор кафедри статистики

e-mail: sagird53@gmail.com

Барвінок Аліна Станіславівна,

аспірант кафедри статистики

e-mail: alinabarvinok1990@gmail.com

Данные об авторах

Дрыга Сергей Георгиевич,

доктор экономических наук, профессор, профессор
кафедры статистики

e-mail: sagird53@gmail.com

Барвинок Алина Станиславовна,

аспирант кафедры статистики

e-mail: alinabarvinok1990@gmail.com

Data about the authors

Serhii Dryha,

doctor of economics, professor, professor department
of statistics

e-mail: sagird53@gmail.com

Alina Barvinok,

postgraduate student of statistics department

e-mail: alinabarvinok1990@gmail.com

<http://doi.org/10.5281/zenodo.3829602>

ХРАПУНОВА Я. В.

Оцінювання впливу глобалізаційного середовища на стан інтеграції України в економічний простір країн євроатлантичного регіону

Розгортання інтеграційних процесів є однією з закономірностей світового розвитку, яка почала посилюватися на зламі тисячоліть, поєднуючись одночасно з дезінтеграційними тенденціями. Значним є вплив міжнародних інтеграційних процесів на функціонування не лише регіональних міжнародних систем і становлення нового міжнародного порядку, а й окремих суспільств та держав, їхньої внутрішньої політики на щоденне життя людей. Інтеграція є явищем, що об'єктивно властиве людським спільнотам і супроводжувала їхній розвиток від початку існування людини, виявляючись на різних рівнях суспільної організації – від міжособистісного до міждержавного.

Метою даної **статті** є узагальнення наукових підходів до визначення сутності й форм прояву процесів інтернаціоналізації та інтеграції України у глобалізовану економічну систему євроатлантичних країн та оцінювання економічних наслідків цієї інтеграції.

Ключові слова: глобалізація, інтернаціоналізація, економічна інтеграція, єдиний і цілісний світ.

ХРАПУНОВА Я.В.

Оценивание влияния глобализационной среды на состояние интеграции Украины в экономическое пространство стран евроатлантического региона

Развитие интеграционных процессов является одной из закономерностей мирового развития, которая начала усиливаться на рубеже тысячелетий, соединяясь вместе с дезинтеграционными тенденциями. Весьма значительным есть влияние международных интеграционных процессов на функционирование не только региональных международных систем и становление нового международного порядка, но и отдельных обществ и государств, их внутренней политики на повседневную жизнь людей. Интеграция является явлением, объективно присущим человеческому обществу, которое сопровождало его развитие за время существования человека, проявляясь на разных уровнях общественной организации – от межличностного до межгосударственного.

Целью данной **статьи** есть обобщение научных подходов к определению сущности и форм проявления интернационализации и интеграции Украины в глобализованную экономическую систему евроатлантических стран и оценивание экономических последствий этой интеграции.

Ключевые слова: глобализация, интернационализация, экономическая интеграция, единый и целостный мир.

KHRAPUNOVA Ya. V.

Influence of globalization process on integration of Ukraine to the economic space of the euro-atlantic region

The development of integration processes is one of the laws of world development. Its beginnings